

ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2026 - Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ – 29 ΜΑΙΟΥ 2026

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ: ΚΟΣΚΙΝΑ ΒΙΟΛΕΤΤΑ, ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ, ΙΩΑΝΝΟΥ ΑΦΡΟΔΙΤΗ, ΚΟΥΤΣΟΝΙΚΟΥ ΝΤΕΜΙΝΑ, ΜΙΧΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ, ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΧΡΗΣΤΟΣ, ΠΑΡΝΑΣΣΑ ΠΕΝΝΥ.

A1. Στο **Κείμενο 1** παρουσιάζονται, μεταξύ άλλων, οι παράγοντες που ευθύνονται για τη σύγχρονη υπογεννητικότητα. Συγκεκριμένα, αναφέρονται τα οικονομικά προβλήματα, η ανασφάλεια στην εργασία και τη στέγαση ως συντελεστές του προβλήματος. Η απουσία κρατικής μέριμνας και η σύγκρουση επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, σημειώνονται ως επιβαρυντικοί παράγοντες προσθέτοντας τη δυσλειτουργία των σχέσεων και την επίδραση των ψηφιακών μέσων. Επιπρόσθετα, οι αλλαγές που συντελούνται σε κοινωνικό, περιβαλλοντικό και τεχνολογικό τομέα, αποθαρρύνουν την τεκνοποίηση. Η συντάκτρια καταλήγει ότι τα έξυπνα τηλέφωνα και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης γεννούν την ανάγκη για αυτοπροβολή, οδηγούν στη μοναξιά, την ψυχική δυσφορία και την αποξένωση ανδρών και γυναικών, επιτείνοντας το πρόβλημα της υπογεννητικότητας.

B1.

1. β
2. β
3. α
4. α
5. α

B2. α. Η τρίτη παράγραφος του **Κειμένου 1** αναπτύσσεται με τη μέθοδο του αιτίου – αποτελέσματος. Ειδικότερα, το αίτιο («Έχουν αλλάξει τον τρόπο αλληλεπίδρασης των νέων... εμφάνισης και επιτυχίας») προκύπτει από έρευνα των Financial Times που βασίστηκε σε ανάλυση ποικιλίας δεδομένων («από δημοσιογραφικά αρχεία έως αναζητήσεις στην Google»). Συγκεκριμένα αφορά την αλλαγή στον τρόπο που αλληλεπιδρούν οι νέοι από τη στιγμή που τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης τους προωθούν εξιδανικευμένα πρότυπα σχέσεων εμφάνισης και επιτυχίας. Στη συνέχεια αποδίδονται τα αποτελέσματα με τη διαρθρωτική λέξη «Έτσι». Από τη μία, η ανάπτυξη ουτοπικών προσδοκιών διογκώνει τα φαινόμενα μοναξιάς, κοινωνικής απομόνωσης και ψυχολογικής δυσφορίας («δημιουργούν μη ρεαλιστικές προσδοκίες... ψυχολογικής δυσφορίας»). Από την άλλη, προκύπτει ως δεύτερο αποτέλεσμα η ιδεολογική σύγκρουση μεταξύ νεαρού ανδρικού και γυναικείου πληθυσμού, ειδικότερα σε όσους δεν κατέχουν πανεπιστημιακή εκπαίδευση («αλλά και ένα αναδυόμενο ιδεολογικό χάσμα... πανεπιστημιακή εκπαίδευση»).

Η συγκεκριμένη επιλογή της συντάκτριας εξυπηρετεί την πρόθεσή της να πείσει και να αποδείξει τη θέση της έρευνας, αξιοποιώντας τον τρόπο του αιτίου – αποτελέσματος.

β.

- «Γιατί»: δηλώνει την αιτιολόγηση καθώς αιτιολογεί τους όρους «τα γεράματα της μικρής ηλικίας και τα νιάτα της μεγάλης ηλικίας», αποδίδοντας σε κάποιους νέους χαρακτηριστικά συντηρητισμού, συμβιβασμού, ενδοτισμού και απόρριψης οποιουδήποτε νεωτερικού στοιχείου και στους γέροντες γνωρίσματα καινοτομίας και νεανικότητας.
- «λοιπόν»: δηλώνει το συμπέρασμα – αποτέλεσμα, διαπιστώνοντας την ύπαρξη δύο διαφορετικών αντιλήψεων σχετικά με τους οπισθοδρομικούς νέους («*νέοι συντηρητικοί, συμβιβαστικοί, υποχωρητικοί*») και τους προοδευτικούς γέροντες («*γέροντες ριζοσπαστικοί*»), εκφράζοντας παράλληλα την επιθυμία του να υπάρξει ηλικιακός διαχωρισμός στις αντιλήψεις αυτές.

B3. Με το ασύνδετο σχήμα «*λέγεται συνήθως... συμβιβασμούς*», αποδίδονται ως γνωρίσματα των νέων η επαναστατικότητα, η αγάπη για τις καινοτομίες, η απαίτηση για ριζικές λύσεις και η άρνηση κάθε μορφής συμβιβασμού. Με αυτόν τον τρόπο, κάνοντας τον λόγο ελλειπτικό, προσδίδονται έμφαση και ένταση, πυκνότητα, γοργότητα, ρυθμικότητα, συναισθηματική φόρτιση, υφολογική ποικιλία, προφορικότητα.

Το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο «*Μπορούμε... προσδιορίζομε*» επιτυγχάνεται ο διάυλος επικοινωνίας μεταξύ πομπού και δέκτη. Ο δοκιμογράφος εντάσσει τον εαυτό του στο σύνολο (συλλογικότητα). Τέλος, αποδίδει τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των δύο γενεών ως ζητήματα που αφορά όλους (καθολικότητα), καθιστώντας το ύφος οικείο, άμεσο και ζωντανό.

Η συνυποδήλωση/ μεταφορά «*ανθρώπους που διαρκώς καλπάζουν ορμητικά προς τα εμπρός*»: φορτίζει συγκινησιακά τον αναγνώστη, προσελκύοντας παράλληλα το ενδιαφέρον του σχετικά με τον παρορμητικό χαρακτήρα των νέων. Τέλος, ο λόγος αποκτά ζωντάνια

Γ1.

- Το θέμα του ποιήματος του Α. Εμπειρικού φαίνεται να συνδέεται με το *modus vivendi* που κάθε άνθρωπος καλείται να ακολουθεί απέναντι στη ζωή, με σημείο αναφοράς τη χαρά και την αγωνιστικότητα.
- Ειδικότερα, οι προτροπές που απευθύνει το ποιητικό υποκείμενο σε κάθε αναγνώστη αισθητοποιούνται μέσα από την προστακτική έγκλιση «*χτύπα*» η οποία εντείνεται από την επανάληψη του «*πρέπει*» ως μια δεοντική διατύπωση για την ανάγκη αέναης αναζήτησης της χαράς και απώθησης των καταναγκασμών και μοιρολατρικής θέασης της ζωής.
- Στο πλαίσιο της παραινετικής διάθεσης της ποιητικής φωνής για τους όρους που οφείλουν να σκιαγραφούν τη ζωή και τις επιλογές του κάθε ανθρώπου, αναδύεται με γλαφυρό ύφος ο ευθύς λόγος «*δε με μέλλει*» όπως ενισχύεται από τη χρήση ομόηχων λέξεων «*μέλι*» και «*μέλλει*». Με αυτόν τον τρόπο το ποιητικό υποκείμενο αισθητοποιεί τη μύχια ανάγκη, κάθε

ανθρώπου να προκρίνει την γλυκύτητα της απελευθερωμένης ζωής και των προσωπικών επιλογών έναντι της πίκρας που προκύπτει από τις διαρκείς επικρίσεις του κοινωνικού γίνεσθαι.

- Στη συνέχεια εικονοποιεί τη διάθεση αγωνιστικότητας από την οποία πρέπει να εμφορείται κάθε άνθρωπος ακόμα και αν «απογυμνώσει» κάθε προσωπικό δεδομένο όπως αποτυπώνεται με εναργές και παραστατικό ύφος από την ακουστική εικόνα που επενδύεται με την παρομοίωση «σαν βλύσμα κραυγής γλάρου / πρέπει να γυμνωθής».
- Τέλος, η ποιητική φωνή κλιμακώνει τις προτροπές της προς κάθε αποδέκτη γεγονός που σκιαγραφείται από τις μονολεκτικές διατυπώσεις σε στίχους όπως: «αρκεί», «έβγα στο δρόμο», «προ πάντων» πλαισιώνοντας την υπερρεαλιστική γραφή. Το ύφος μέσω αυτής της επιλογής, καθίσταται κοφτό και συνειρμικό, προβάλλοντας με δυναμισμό και αποφασιστικότητα την ανάγκη κοινωνικής συνύπαρξης και δράσης, αφού επέλθει η εσωτερική και προσωπική λύτρωση του κάθε ατόμου.

Ακολουθεί το προσωπικό σχόλιο του μαθητή/μαθήτριας

Εναλλακτικοί δείκτες:

Μεταφορά: «πέταξε το μαράζι στα σκουπίδια» → με παραστατικό ύφος, άμεσο και ζωηρό, προτείνει να αποβληθεί η θλίψη και ο παθητικός πόνος, με τόλμη.

Β' ρηματικό πρόσωπο (σχήμα αποστροφής): «πέταξε», «να νιώσης», «να ανασάνης» → με διαλογικό, δραματικό ύφος συγκροτεί διάυλο επικοινωνίας με τον δέκτη → προσδιορίζει τους όρους που θα συνθέσουν την ψυχική ρώμη και το αδέσμευτο πνεύμα.

Δ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: Άρθρο που θα αναρτηθεί στη σχολική εφημερίδα.

ΤΙΤΛΟΣ: Μοναξιά: Σημείο χαλεπών καιρών;

ΠΡΟΛΟΓΟΣ:

- Επικαιροποίηση άρθρου σχετικά με την πρόσφατη έρευνα αναφορικά με τη δημογραφική κατάρρευση και τη διόγκωση της υπογεννητικότητας που φανερώνει την αποστασιοποίηση των ανθρώπων.
- Σχολιασμός μοναξιάς που αποτυπώνει την οικονομική, κοινωνική, ψυχική και ηθική κρίση της εποχής μας.
- Παρουσίαση Ζ1: Λόγοι για τους οποίους αυξάνονται τα επίπεδα μοναξιάς στην εποχή μας.
- Παρουσίαση Ζ2: Τρόποι με τους οποίους θα μπορούσαν να συνεργάζονται οι νέοι με τους ανθρώπους της τρίτης ηλικίας, ώστε να θεραπευτεί η μοναξιά και των δύο γενεών.

ΚΥΡΙΩΣ ΘΕΜΑ:

Z1.

Σε οικονομικό επίπεδο:

Συνθήκες οικονομικής αβεβαιότητας και εργασιακής ανασφάλειας, ασθμαίνοντες ρυθμοί εργασίας, ασφυκτικός όγκος υποχρεώσεων, απουσία ελεύθερου χρόνου, που δεν ευνοούν τη σύναψη διαπροσωπικών σχέσεων και τη δημιουργία οικογένειας.

Σε κοινωνικό επίπεδο:

- Κυριαρχία μέσω κοινωνικής δικτύωσης που εντείνουν την απομόνωση των ατόμων, απομακρύνουν από την ανθρώπινη προσέγγιση και τη διαπροσωπική επαφή, προωθούν εξωραϊσμένα πρότυπα και ουτοπικές προσδοκίες με αποτέλεσμα τη ματαίωση και την αποστασιοποίησή τους.
- Πνεύμα υλοζωισμού που προάγει τον εγωκεντρισμό, την ανταγωνιστικότητα, την αποφυγή δέσμευσης και συντροφικότητας των ανθρώπων.
- Ματαιοδοξία ανθρώπου, ελλιπής υποχωρητική διάθεση, επιθυμία για επαγγελματική αναρρίχηση και απομάκρυνση από τη διαμόρφωση ανθεκτικών σχέσεων που ζυμώνονται στον χρόνο.
- Σκληρό και αποπροσωποποιημένο αστικό τοπίο, που εντείνει την αναληγσία, τη σιωπή και τη μοναξιά.

Σε ψυχικό επίπεδο:

Ισχνή ψυχική ανθεκτικότητα, ψυχολογική δυσφορία, άγχος, ανασφάλεια, φόβος δέσμευσης και απογοήτευσης, παιδικά ψυχικά τραύματα, ασταθές οικογενειακό περιβάλλον που κλονίζει την εμπιστοσύνη των νέων στο χτίσιμο σταθερών σχέσεων.

Σε ηθικό επίπεδο:

Κρίση αξιών, πρόταξη υλισμού, κυριαρχία ατομοκεντρισμού και χρησιμοθηρίας, ηθική διάβρωση, που προτάσσει την ανταγωνιστικότητα και όχι τη γνήσια και δοτική επικοινωνία.

Z2.

Στο πλαίσιο του οικογενειακού περιβάλλοντος:

- Να προκρίνεται η συμμετοχή σε κοινές δραστηριότητες κοινωνικού ενδιαφέροντος → θα συγκεράσουν τον ενθουσιασμό των νέων μελών με τη σοφία των μεγαλύτερων → απόκτηση κοινών εμπειριών.
- Να προάγεται η από κοινού συμμετοχή σε πολιτιστικές εκδηλώσεις που συνδυάζουν την πολιτισμική συνέχεια και συνείδηση με τα ανανεωμένα πρότυπα που αναδύει η νέα γενιά → βίωσαν τη χαρά της συνεργασίας μέσω ευχάριστων αλληλεπιδράσεων.
- Οι νέοι ως φορείς της καινοτομίας και της ανανέωσης είναι σκόπιμο να επιδιώκουν τον γόνιμο διάλογο με τους ανθρώπους της τρίτης ηλικίας → διαπλατύνουν τα όρια των

βιωμάτων τους, μαθαίνουν για το παρελθόν της οικογένειάς τους, αλλά και για τα βιώματα που διαμόρφωσαν τις αξίες της παλαιότερης γενιάς.

- Εθελοντισμός: Η νέα γενιά που έχει πρόσβαση στα κοινωνικά δρώμενα οφείλει να επιδιώκει την επίσκεψη σε κέντρα φροντίδας ηλικιωμένων και ΚΑΠΗ → παροχή εθελοντικής αρωγής και υποστήριξης, οργάνωση εκδηλώσεων στον εκάστοτε χώρο με στόχο τη συνεργασία και τη συμμετοχή σε δημιουργικές δραστηριότητες → εδραιώνεται η συναισθηματική πληρότητα και ο αμοιβαίος σεβασμός.
- Οι νέοι οφείλουν να μεταγγίζουν τις γνώσεις που έχουν κατακτήσει για τα νέα ψηφιακά εργαλεία τα οποία εξασφαλίζουν πρόσβαση σε βάσεις δεδομένων και ψηφιακές διαδικασίες → Έτσι, οι εκπρόσωποι της τρίτης ηλικίας αντλούν το αίσθημα της ψυχικής πληρότητας, δέχονται τη δέουσα υποστήριξη και επανακτούν την ψυχική ρώμη.
- Στο πλαίσιο των καθημερινών οικογενειακών υποχρεώσεων δίνεται η ευκαιρία για υποστήριξη και φροντίδα των μικρών παιδιών από τους ηλικιωμένους της οικογένειας → εδραιώνεται η υγιής διάδραση και βιώνουν ουσιαστικά το αίσθημα της προσφοράς προς τα παιδιά τους → νιώθουν ξανά ότι είναι «χρήσιμοι» για την ανατροφή των νέων γενεών.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ:

Από τα παραπάνω συνάγεται εύλογο το συμπέρασμα ότι η μοναξιά επισκιάζει τη διανθρώπινη επικοινωνία, συνιστώντας τη σύγχρονη «επιδημία» που πλήττει τους νέους και τους ηλικιωμένους. Στο πλαίσιο αυτό η αγαστή σύμπραξη των νέων και των ηλικιωμένων δύναται να «χτίσει» γέφυρες αλληλεγγύης, αμβλύνοντας κάθε αίσθημα μοναξιάς.

Ο/Η αρθρογράφος